

מדינת ישראל
משרד החינוך

- א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרוניים
- סוג הבדיקה:
קייז תשע"ו, מועד הבדיקה:
2016
מספר השאלה:
575, 057204
מספר א — מפה לשאלת 2
מספר ב — מפה סכמטית לשאלת 3
מספר ג — תМОנות לשאלת 4

גאוגרפיה — אדם וסביבה
הפיתוח והתכנון המרחבוי

2 ייחידות לימוד
השלמה ל-5 ייחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משן הבדיקה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלה וنمפתח התהערכה: בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עלייך לענות על ארבע בלבד.
לכל שאלה – 25 נקודות; סה"כ – 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: **טלס משנת 1993 ואילך:**
—
(לאו המילון למונחי הגאוגרפיה)
—
אטлас כרטא — פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
—
אטлас כרטא אוניברסלי
- ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובה תיריעץ בשרטוטים, בחתכים ובסרפים,
לפי הצורך.

כתב במחברת הבדיקה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתחזוק **טיווחה** (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיווחה" בראש כל עמוד טיווחה. רישום טיווחות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבדיקה עלול לגרום לפסילת הבדיקה!

הנחהיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות לנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

השאלות הפיתוח והתכנון המרחבי

בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עליר לענות על ארבע שאלות בלבד (לכל שאלה – 25 נקודות).

1. רמת פיתוח

בטבלה שולפניך נתונים על מדדי פיתוח באיטליה.

עיין בטבלה, וענה על הסעיפים א-ג שאחריה.

מדדי פיתוח באיטליה

שיעור הנגישות לאינטראנט בפס רחב (באחוזים)	תוצאות מבחנים פייז"ה במתמטיקה*	שיעור המובטלים (באחוזים)	תמי"ג לנפש (בירוור)	מדד הפיתוח האזור
74.9	502	9.5	31,670	צפון איטליה
65.5	459	20.8	17,171	דרום איטליה

* טווח הציוןים: 200-800.

(מן האתר www.economist.com)

א. ציין את ההבדל בין צפון איטליה לבין דרום איטליה ברמת הפיתוח. בסס את תשובה על

שלושה נתונים מן הטבלה. (8 נקודות)

ב. מן הטבלה אפשר ללמוד על תופעה גאוגרפית שמרתחשת במדינות רבות בעולם.

ציין מהי התופעה, והסביר גורם אחד המביא להתרחשותה. (8 נקודות)

ג. תאר שני דרכיים לצמצום התופעה שציינת בסעיף ב.

(9 נקודות)

2. המרחב החקלאי והשובל העירוני-חקלאי

- א. במדינות המפותחות חלו תמורהות במרחב החקלאי.
תאר השפעה אתית של תמורה אלה על שימושי הקרקע במרחב החקלאי, והשפעה אתית על מאפייני התעסוקה במרחב החקלאי. (8 נקודות)
- ב. בשובל העירוני-חקלאי, המרחב שבין העיר לאזור החקלאי שבסביבה, מתרחשת "זיהילה עירונית".
הסביר מהי זיהילה עירונית. הסבר שני גורמים לזיהילה עירונית במדינות המפותחות. (9 נקודות)
- ג. מדינות בעולם מגדירות "חגורת ירושה" בשובל העירוני-חקלאי.
עיין במפה הסכמטית של אנגליה שבנספח א. במונה מסומנות "חגורות ירושה" סביב ערים גדולות באנגליה. ציין שתי ערים גדולות, מאזורים שונים באנגליה, שיש סיבוב חגורות ירושה.
הסביר את חשיבותן של החגורות הירושה באזורי שצינו. (8 נקודות)

3. סחר עולמי

- א. הסבר מהו "יתרון יחסי", ומה חשיבותו בתחום הסחר העולמי. (8 נקודות)

בדיאגרמה שלפניך התרגולות המדיניות המגדלות תה. עיין בה וענה על הסעיפים ב-ג' שאחריה.

מדינות המגדלות תה

(2013)

(מעובד על פי האתר www.en.wikipedia.org)

- ב' במפה הסכמטית שבנספח ב' מסומנים אזורי גידול תה בעולם. עיין בה ובמפות שבاطלס.
הציג שני מאפיינים פיזיים באזורי גידול תה, המשותפים לשתיים מן המדינות המגדלות תה,
על פי הדיאגרמה. (9 נקודות)
- ג'. הנה הוא ענף הייצור הראשי של קניה. הסבר שני חסכנות לעובדה זו. (8 נקודות)

. 4. תמורה במרחב העירוני

בתמונה שבספח ג נרא רחוב הרצל בתל אביב בשתי תקופות: בתחילת המאה העשרים ובתחילת המאה העשרים ואחת.

עיין בתמונות, וענה על הסעיפים א-ג.

א. ציין שני שינויים שהלכו במאפיינים של שימושי הקרקע בזמן שעבר מАЗ צולמה תמונה 1 עד צולמה תמונה 2. (8 נקודות)

ב. הסביר שני גורמים לשינויים שצינית בסעיף א. (8 נקודות)

ג. אזור יישן במרכזו של עיר מציב דילמה למכנני ערים בוגר לפיתוחו.

מצד אחד יש התומכים בשימור מבנים ואתרים שבאזור, ומנגד הצד האחר יש המעודפים לפתח את האזור היישן במלואו.

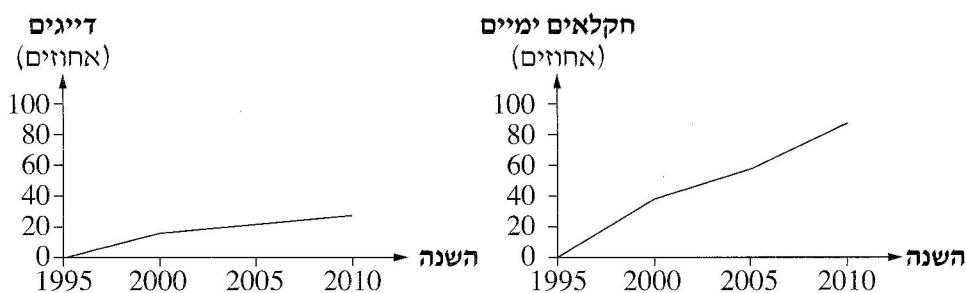
הציג נימוק אחד לכל אחת מן הגישות האלה.
(9 נקודות)

.5. משאבי ים

א. הסביר את ההבדל בין דיג לבין חקלאות ימית. (6 נקודות)

בגרפים שלפניך מוצגים השינויים שהלכו בשיעור הדיגים ובשיעור העוסקים בחקלאות ימית בעולם, בשנים 1995-2010.

עיין בגרפים, וענה על הסעיפים ב-ג שאחריהם.

(www.fao.org)

ב. תאר את ההבדל בין מגמת השינוי בשיעור הדיגים בעולם, לבין מגמת השינוי בשיעור

העסקים בחקלאות ימית בעולם. הסביר שלשה גורמים להבדל זה. (12 נקודות)

ג. הסביר מהי חקלאות ימית בתקיימה, וכותב מדויק ששוב לפתח אותה. (7 נקודות)

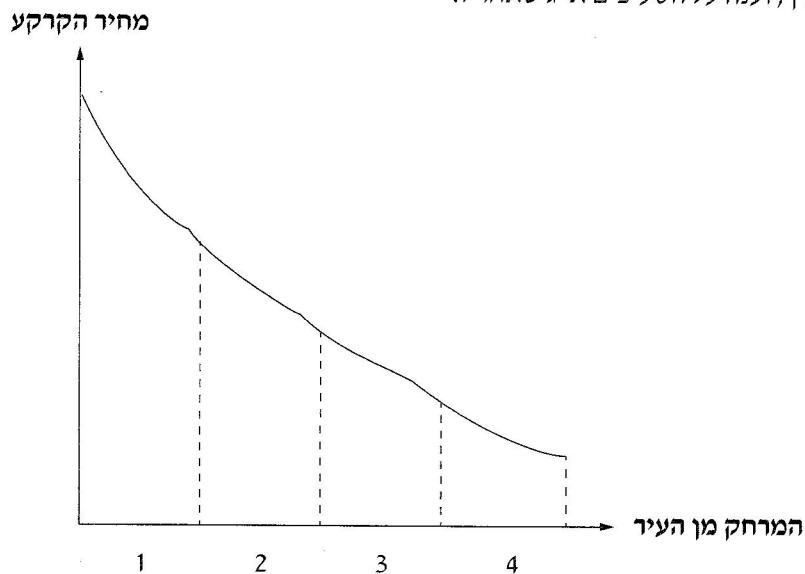
תאוריות שימושי הקרקע של פון-תונן

.6.

בגרף הסכמטי שלפניך מוצג השינוי במחיר הקרקע במרחב הכפרי בהתאם למרחק מן העיר.

הספרות 1-4 בגרף מסמנות אזורים במרחב הכפרי.

עיין בגרף, וענה על הטעיפים א-ג שאחוריו.

א. תאר את השינוי במחיר הקרקע במרחב הכפרי בהתאם למרחק מן העיר. (5 נקודות)

ב. לפניה שמות של ענפי חקלאות:

- גידול מרעה לבקר
- גידול עופות וגידול בקר לחלב

העתק למחברתך את שמות ענפי החקלאות. ליד כל ענף ציין את הספרה, מן הספרות 1-4,

המסמנת את האזור המתאים ביותר לגידולו, על פי התאוריה של פון-תונן.

הסביר גורם אחד למיקום של בלאחד מענפי החקלאות באזורי שצינית (סך הכל – שני גורמים).

(10 נקודות)

ג. התפתחות הטכנולוגיה והתחבורה המודרנית עשויה לשנות את המיקום של ענפי החקלאות

במרחב הכפרי. הבא שתי דוגמאות לכך. (10 נקודות)

.7. פיתוח וסביבה

בסוף שנת 2015 הוכנסו בפרי נציגים מ-195 מדינות, כדי לדון בשינוי האקלים בכדור הארץ. בסוף הוועידה התקבלה החלטה להפחית את שיעור הפליטה של גזי החממה בכדור הארץ, וכל אחת מן המדינות הצהירה מהו שיעור הפליטה שהיא מוכנה להפחית.

א. תאר את הנזק שעלול להיגרם מעלייה בשיעור גזי החממה באטמוספרה של כדור הארץ.

(7 נקודות)

ב. הצג שתי דרכי ליצום הפליטה של גזי החממה באטמוספרה.

(9 נקודות)

ג. הסבר שני קשיים שיש למיניות הפחוחות מפותחות ביישום ההחלטה שהתקבלה בוועידה.

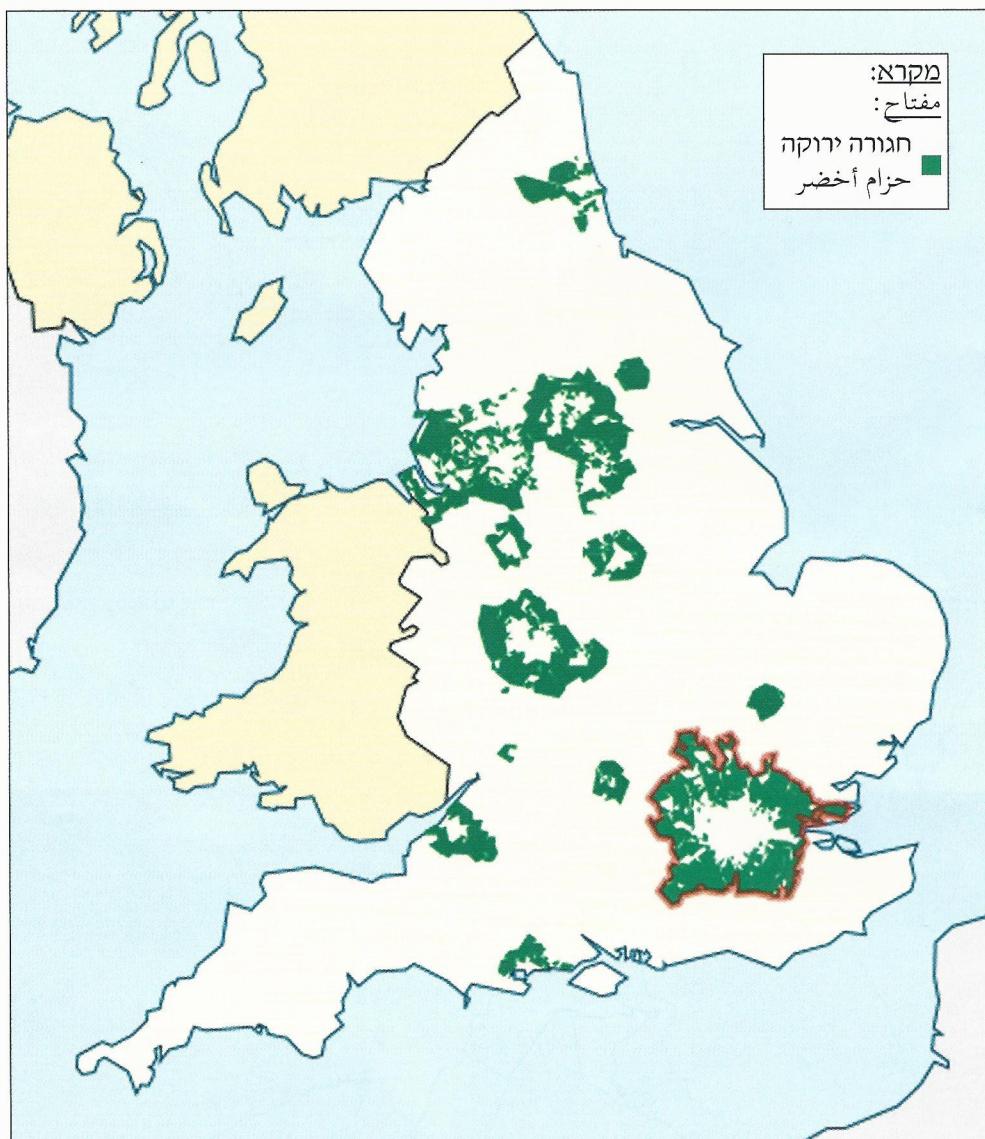
(9 נקודות)

בצלחה!

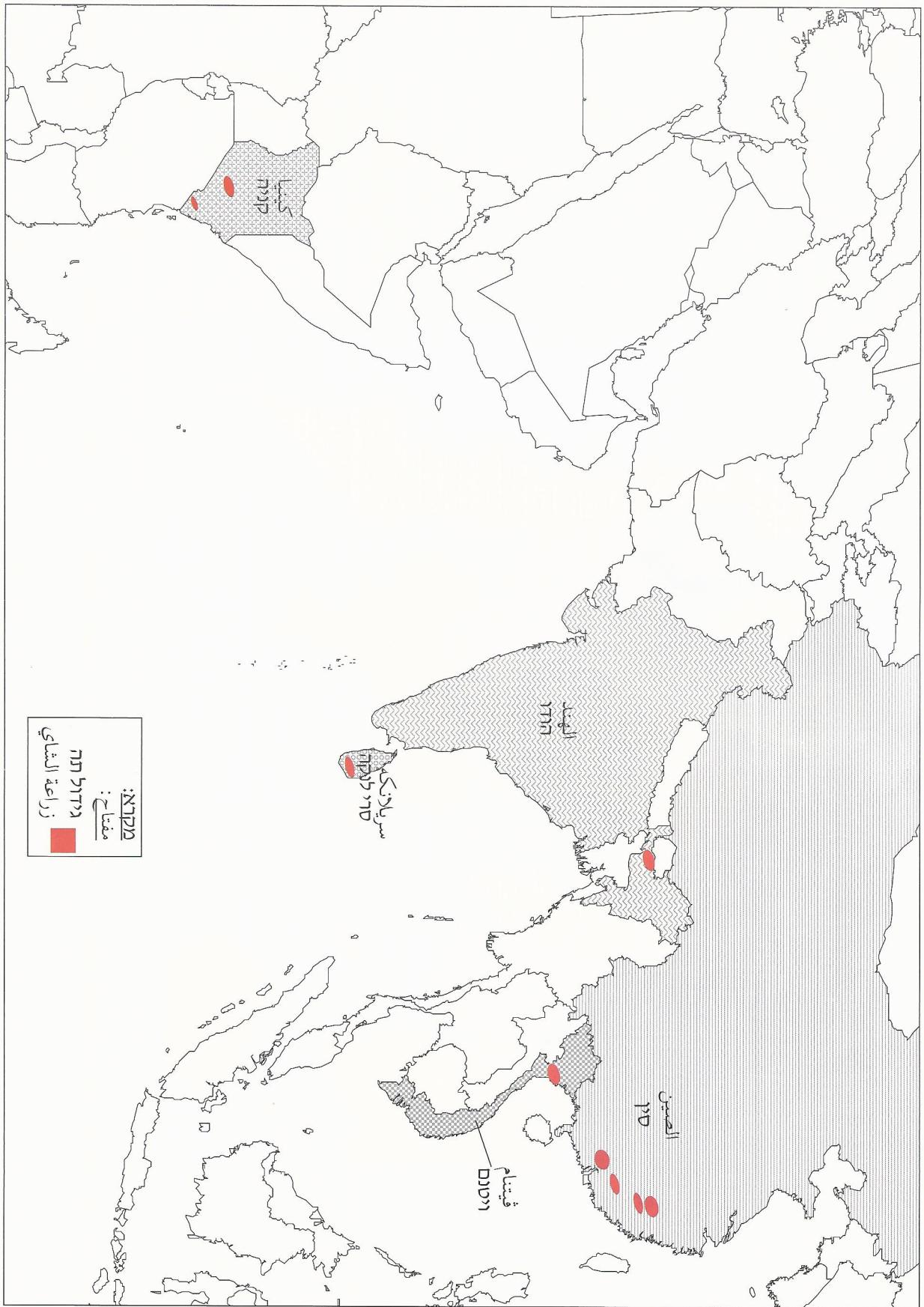
זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח א: מפה לשאלת 2
الملحق "أ": خارطة للسؤال 2

חגורות י록ות באנגליה
أحزمة خضراء في إنجلترا

נספח ב: מפה סכמטית לשאלת 3 – אזור גידול תה בעולם
נספח ב': חארטה תخطיטית לسؤال 3 – מטריות זרاعة השاي בעולם
המلاحق ב' : המلحق תחתון

**נספח ג: תמונות לשאלת 4
الملحق "ج": صورتان للسؤال 4**

**רחוב הרצל בתל אביב בתחילת המאה ה-20
شارع هرتسلي في تل أبيب في بداية القرن العشرين**

מן האתר
من الموقع

תמונה 1 / الصورة 1

**רחוב הרצל בתל אביב בתחילת המאה ה-21
شارع هرتسلي في تل أبيب في بداية القرن الحادي والعشرين**

צילום: אלי שני (שנילוי)
تصوير: אילאי שני (שנילוי)

תמונה 2 / الصورة 2